

Legal basis of medical liability

Jaloliddin ASKAROV¹

Tashkent State University of Law

ARTICLE INFO

Article history:

Received December 2023

Received in revised form

15 December 2023

Accepted 20 January 2024

Available online

25 February 2024

Keywords:

medical liability,
tort,
law,
medical service,
protection of citizens' health,
contract,
civil liability.

ABSTRACT

This article analyzes responsibility in medical practice, its legal basis and characteristics, and also examines the opinions of scientists on this issue. The existing legal norms of national legislation on medical liability were reviewed. Issues of legal regulation of medical liability were discussed based on the experience of foreign countries. The article defines the basics of legal regulation of medical liability and presents the author's conclusions.

2181-1415/© 2024 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol5-iss1-pp96-103>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Tibbiy javobgarlikning huquqiy asoslari

Kalit so'zlar:

tibbiy javobgarlik,
huquqbuzarlik,
huquq,
tibbiy xizmat,
fuqarolar sog'ligini saqlash,
shartnoma,
fuqarolik-huquqiy
javobgarlik.

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada tibbiy xizmatda javobgarlik, uning huquqiy asoslari, o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilinib, olimlarning qarashlari o'rganildi. Shuningdek, tibbiy javobgarlik bo'yicha milliy qonunchilikda mavjud huquqiy normalar o'rganib chiqildi. Xorijiy davlatlar tajribasida tibbiy javobgarlikni huquqiy tartibga solish masalalari muhokama qilindi. Tibbiy javobgarlikni huquqiy tartibga solishning asoslari aniqlandi va mualliflik xulosalari berildi.

Правовая основа медицинской ответственности

Ключевые слова:

медицинская
ответственность,
правонарушение,

АННОТАЦИЯ

В данной статье проанализированы ответственность в медицинской деятельности, её правовые основы и характеристики, а также изучены мнения ученых по этому вопросу. Были рассмотрены существующие правовые

¹ PhD, Senior Lecturer, Business Law Department, Tashkent State University of Law. E-mail: j.askarov@tsul.uz,

право,
медицинская услуга,
охрана здоровья граждан,
договор,
гражданская
ответственность.

нормы национального законодательства о медицинской ответственности. Обсуждались вопросы правового регулирования медицинской ответственности на основе опыта зарубежных стран. В статье определены основы правового регулирования медицинской ответственности и представлены авторские выводы.

Tibbiy xizmat ko'rsatish faoliyati va unda ishtirok etuvchi sub'yektlarning munosabatlari har doim ham bir tekis va barqaror bo'lmaydi. Ayniqsa, taraflar o'rtasida majburiyatning vujudga kelishi, inson hayoti va sog'lig'iga zarar yetkazish bilan bog'liq munosabatlarda yaqqol ko'rinishi mumkin. Shuni alohida ta'kidlash kerakki, tibbiy xizmatda shifokor, tibbiyot muassasasi va boshqa yordamchi xodimlarning ijtimoiy javobgarligi ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan va ijtimoiy normalar bilan tartibga solinsa, yuridik javobgarlik esa davlat, huquq normalari, fuqarolar va ularning birlashmalari majburiyatlari va qonunga xilof xulq-atvori bilan uzviy bog'liqdir [1, 872-b].

Tibbiy javobgarlik yaqinda paydo bo'lgan institut emas [2, 2-b], sababi uning tarixiy-huquqiy ildizlari Xammurapi qonunlari (miloddan avvalgi 2000-yil) va qadimgi Xitoy davlatchiligi qonunlarida [3, 22-b] (miloddan avvalgi X asr) bemorlarga yetkazilgan ziyon uchun shifokorlar javobgarligining ayrim jihatlarini tartibga solgan. Albatta, tibbiy javobgarlik bilan bog'liq munosabatlar so'nggi yillarda tibbiy nizoli holatlar soni va yetkazilgan ziyon miqdori jihatidan o'sdi, chunki Covid-19 pandemiyasining tarqalishi va global miqyosdagi turli kasalliklar har bir davlatning statistik ma'lumotlari bilan ham buni sezish mumkin.

Tibbiy javobgarlik zamonaviy muammo emas, balki butun dunyo tarixi davomida insoniyat uchun bahs va munozara mavzusi bo'lib kelgan. Tibbiy mas'uliyatning qisqacha sharhi ushbu hodisani yaxshiroq tushunishga, shuningdek, zamonaviy voqelikning muhim parametrlarini idrok etishga yordam beradi. Tarixiy jihatdan, tibbiyot bilan shug'ullanishning to'g'ri yo'li har doim ham aniq bo'lmagan va faqat bu doiralar chegaralanganda, tibbiyot fanining amaliyoti qoidalarga muvofiq aniq bo'lgan. Bungacha shifokorlarning mas'uliyatsizligi yoki ularning mas'uliyati cheklanganligi haqida turli fikrlar bildirilgan. Asrlar davomida fuqarolik javobgarligi tibbiy kasb bilan bog'liq bo'lib, o'sha davrning madaniy ko'rsatkichi bilan birga keladi [4, 15-b].

Milliy qonunchiligimizga ko'ra, tibbiy javobgarlik va uning huquqiy asoslari turli huquq sohalari va institutlarida kompleks huquq sohasi shaklida mavjud. Tibbiy javobgarlikni aniqlash uchun avvalo, uning tushunchasi qanday talqin etilishiga e'tibor qaratish maqsadga muvofiq. Huquqiy javobgarlik institutida fuqarolik, intizomiy, ma'muriy va jinoiy javobgarlik turlari asosida huquqbuzarliklar uchun javobgarlik tasniflanadi. Ko'pincha tibbiy noto'g'ri ishlash deb ataladigan tibbiy javobgarlik sog'liqni saqlash va qonunchilikda muhim sohadir. Bemorga e'tiborsiz tibbiy yordam tufayli zarar yetkazilgan taqdirda, u sog'liqni saqlash sohasi mutaxassislari va tashkilotlarining qonuniy javobgarligiga taalluqlidir. Tibbiy javobgarlikning asosiy belgilariga quyidagilar kiradi:

– xizmat burchi: Tibbiy xizmat ko'rsatuvchi provayderlar o'z sohasida yetarli darajada malakali mutaxassis kutgan standartga javob beradigan yordam ko'rsatish uchun qonuniy majburiyatga ega. Bunga shifokorlar, hamshiralar, terapevtlar va boshqa tibbiyot xodimlari kiradi.

Majburiyatni buzish: Bu tibbiy xizmat ko'rsatuvchi xizmat ko'rsatish standartiga javob bermasa sodir bo'ladi. Buning sababi diagnostika, davolash, sog'liqni saqlashni boshqarish yoki keyingi parvarishlashdagi xatolar bo'lishi mumkin.

Sabab: majburiyatni buzish va bemorga yetkazilgan zarar o'rtasida bevosita bog'liqlik bo'lishi kerak. Bemor tibbiy xizmat ko'rsatuvchi provayderning beparvoligisiz jarohat yoki zarar bo'lmasligini ko'rsatishi kerak.

Zarar yoki ziyon: bemor majburiyatni buzish natijasida haqiqiy zarar, jarohat yoki zarar ko'rgan bo'lishi kerak. Bunga jismoniy shikastlanish, ruhiy azob, qo'shimcha tibbiy to'lovlar, yo'qolgan ish haqi va boshqa turdagi zararlar kiradi.

Bemordan rozilik olish: bemorlar davolanishning mumkin bo'lgan xavflari va foydalari haqida xabardor bo'lish huquqiga ega. Davolash yoki protsedurani boshlashdan oldin xabardor qilingan rozilikni olmaslik tibbiy noto'g'ri ishlashning bir shakli bo'lishi mumkin.

Mutaxassis guvohligi: tibbiy noto'g'ri ishlash holatlari ko'pincha tibbiy mutaxassislardan yordam ko'rsatish standartini va uning qanday buzilganligini aniqlash uchun ko'rsatma talab qiladi.

Himoya: tibbiy yordam ko'rsatuvchi sub'yektlar jarohatning ko'rsatilgan yordam bilan bog'liq emasligi, muqarrar xavf ekanligi yoki bemorning o'z harakatlarining zararga hissa qo'shganligi kabi ba'zi himoya vositalariga ega bo'lishi mumkin.

Sug'urta: tibbiy xizmat ko'rsatuvchi provayderlar ko'pincha javobgarlik da'volaridan himoya qilish uchun tibbiy noto'g'ri sug'urtaga ega.

Dunyoning aksariyat huquqiy tizimlarida tibbiy javobgarlik boshqa javobgarlik holatlariga nisbatan turli qoidalar bilan tartibga solinadigan javobgarlikning maxsus shakli emas. Tibbiy javobgarlik umumiy javobgarlik to'g'risidagi qonunga, aniqrog'i, kasbiy javobgarlik yoki kasbiy beparvolik deb ataladigan kichik toifaga kiradi [5, 797 p].

Shu o'rinda milliy qonunchiligimizda [6, 5-b] tibbiy javobgarlik bilan bog'liq bir qator huquqbuzarlik turlarini ko'rish mumkin. Misol uchun, O'zbekiston Respublikasining ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksiga ko'ra [7], OIV kasalligi/OITS yuqqan-yuqmaganligini aniqlash uchun tibbiy ko'rikdan o'tkazishda, shuningdek tibbiy va kosmetik muolajalarni o'tkazishda xavfsizlikni yetarli darajada ta'minlamaganlik, hayoti yoki sog'lig'i uchun xavfli holatda bo'lgan shaxsga shoshilinch va (yoki) kechiktirib bo'lmaydigan tibbiy yordam ko'rsatishni asossiz ravishda rad etish, tibbiyot xodimining qonuniy tibbiy faoliyatiga to'sqinlik qilish kabi holatlarda jarima yoki ma'muriy qamoqqa olish jazosi keltiriladi.

O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 116-moddasiga binoan, shaxsning o'z kasbiga nisbatan beparvoligi yoki insofsizlik bilan munosabatda bo'lishi tufayli kasb yuzasidan o'z vazifalarini bajarmaganligi yoki lozim darajada bajarmaganligi badanga o'rtacha og'ir yoki og'ir shikast yetkazilishi, vafot etishi yoki boshqacha og'ir oqibatlarga sabab bo'lsa ozodlikdan mahrum qilishgacha jazolanishi mumkin [8].

Tibbiy javobgarlik xususiy huquqning bir qismi bo'lganligi sababli, zarar yetkazgan jismoniy (shifokor va boshqa xodim) yoki yuridik shaxs (tadbirkor yoki jamoat muassasasi) faqat jabrlanuvchi zararni qoplashni talab qilgan taqdirdagina zararni qoplashga majbur bo'ladi.

F.A. Vaitovanning fikricha, tibbiy xizmat ko'rsatish sohasida delikt majburiyatlar vujudga kelishining shartlari tibbiy faoliyatda va sud amaliyotida fuqaroning sog'lig'iga zarar yetkazish turlicha namoyon bo'ladi. Jumladan, tibbiyot xodimi tomonidan yordam

ko'rsatilmasligi, asossiz rad etish, tibbiy muassasaga davolanish uchun qabul qilmaslik, bemorga yo'lda, transport vositasida va boshqa joylarda yordam bermaslikda ifodalanishi mumkin. O'z vaqtida, lozim darajada yordam bermaslik yoki tibbiy muassasada davolanish muddatini asossiz qisqartirish, tibbiy texnologiyani noto'g'ri tanlash (qo'llash), sanitariya epidemiologik qoidasiga rioya qilmaslik, dori vositalarini saqlash va foydalanish qoidalariga rioya qilmaslik, bemorlarni bir biridan ajratgan holda davolash qoidasiga rioya qilmaslik va h.k. ko'rinadi [10, 95-b].

Albatta, inson sog'lig'iga zarar yetkazishning vujudga kelishi shu xizmatni taqdim etuvchining harakatlari yoki harakatsizligiga bog'liq, ammo boshqa tomondan qaraganda shifokor yoki boshqa tibbiyot xodimi o'ziga bog'liq bo'lmagan holatda uning javobgarlik masalasi tibbiy muassasa, uning mulkdori, ta'sischi, ijrochi direktor yoki tibbiyot mahsulotlarini yetkazib beruvchida bo'lish ehtimoli mavjud. Tibbiy xizmatda yuridik shaxsning javobgarligi uning harakatlari, harakatsizligi, turli tibbiy uskunalarni yetkazib berishi, shifokorga yetarli sharoitni ta'minlash bilan bog'liq eng muhim jihatlardan kelib chiqishi mumkin. Ayniqsa, tadbirkorlik sub'yektlarining tibbiy sohada ko'proq xizmatlar ko'rsatishi tibbiy javobgarlik va xizmat ko'rsatishga nisbatan turli nizoli holatlar yuzaga kelishi mumkinligini istisno etmaydi.

Sog'liqni saqlashni rivojlantirish instituti esa tibbiy zararga to'xtalib, tibbiy zararni oldini olish uchun tibbiy muassasalar bemor xavfsizligi berishi, tibbiy intizom va tibbiy muassasalarda bemor zararlanishining oshishiga e'tibor berish zarurligiga urg'u beradi [11]. Ta'kidlash lozimki, tadbirkorlik sub'yektlari va boshqa tibbiyot tashkilotlarining javobgarligi ba'zi ilmiy-nazariy doktrinalar asosida o'rganilgan bo'lsa-da, tibbiy xizmat sohasida hali o'z ahamiyatini yo'qotmagan. Ayniqsa, shaxsga tibbiy zarar yetkazishga oid da'volar, odatda, shifokor va bemor o'rtasidagi munosabatlar jarayonida bemor tomonidan yetkazilgan jarohatlar natijasida yuzaga keladi. Ammo, amalda, shartnoma yoki delict asosida shaxs sog'lig'iga ziyon yetkazilsa, tibbiy aralashuvdagi sub'yektlarda shifokordan tashqari boshqa tomonlarni ham nazarda tutadi. Bu jihatdan xususiy yoki davlat tibbiy tashkilotlari shifokorlarga qaraganda ko'proq moliyaviy resurslarga ega bo'lganligi sababli ziyon yetkazishda bevosita zarar yetkazuvchi sifatida nomlanishi mumkin.

Qolaversa, tibbiy muassasa an'anaviy ravishda o'zi joylashgan hudud, bino, yerga nisbatan o'z maqsadiga muvofiq munosabatda bo'lishi talab etiladi. Ayniqsa, yer yoki bino egasi boshqa sub'yekt bo'lganda, tibbiy muassasa va bemorlarga mulkning xavf manbai, sharoitlari va hudud bilan bog'liq bemor sog'lig'iga zararli jihatlarni ma'lum qilishga majburdir. Umuman olganda, binolar xavfsizligi va oqilona ehtiyotkorlik choralari tibbiy muassasa tomonidan aniqlashni talab qiladi.

O'zbekiston Respublikasining "Fuqarolar sog'lig'ini saqlash to'g'risida"gi Qonuni 30-moddasining ikkinchi qismiga ko'ra, tibbiyot va farmasevtika xodimlari fuqarolarga shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatishdan bo'yin tovlaganlik, shuningdek, fuqarolarning sog'lig'iga yetkazilgan zarar uchun qonunga muvofiq javobgar bo'ladilar. Bu o'rinda javobgarlik aynan sub'yektga, ya'ni xodimga yuklatilmoqda. Ammo, shuni aytish joizki, xususiy tibbiy muassasalarda ham bugun tez tibbiy yordam xizmati yo'lga qo'yilgan bo'lsa, boshqa tomondan esa xususiy tibbiy amaliyot bilan shug'ullanish huquqi jismoniy shaxsga ham berilishi [12] yoki tabiblik faoliyatining qonuniy ekanligi [13] tibbiy xizmatning tez yoki shoshilinch turini ko'rsatishda javobgarlikni qayta ko'rib chiqish kerakligini anglatadi. Chunki respondent superior va korporativ javobgarlik

doktrinalariga ko'ra, javobgarlik yuridik shaxs zimmasida ekanligi va buning asosiy sharti shu yuridik shaxsning nazorati ostida shifokorning harakatlari natijasida bemorga zarar yetishi mumkin.

Yuqorida aytib o'tganimizdek, shartnomaviy javobgarlik kelib chiqishi faqatgina shu shartnoma majburiyatlariga bog'liq bo'ladi. Tibbiy xizmat shartnomalaridan kelib chiqadigan majburiyatlarda lozim darajada bajarish imkoniyatlardan foydalanish va eng muhimi inson sog'lig'iga zarar yetkazmaslik ko'zlanishi lozim. Zararni yetkazmaslik esa mutaxassislarga bog'liq, shu sababli tibbiy muassasaning nazorati ostida bo'lsa-da, shifokorda ikki tomonlama majburiyat mavjud. Birinchidan, tibbiy muassasa oldidagi, ikkinchidan esa shu xizmatdan foydalanuvchi oldidagi majburiyat. I. Zokirovning fikricha, shartnomalardan kelib chiqadigan majburiyatlarga nisbatan ayb deb shaxsning majburiyatini bajarishga talab qilingan tarzda munosabatda bo'lmaganligi, qonun va axloq talablariga muvofiq rioya qilmaganligi va natijada majburiyatning butunlay bajarilmasligi yoki lozim darajada bajarilmasligi tushuniladi [14, 541-b].

Qolaversa, shartnomaviy javobgarlik asosan tomonlarning roziligiga asoslanadi va shartnomaviy javobgarlik huquqbuzarlik uchun javobgarlikning belgilangan doiralari to'liq mos kelmaydi. Shuning uchun, agar tibbiy shartnoma bo'yicha tomonlar muayyan maxsus kelishuvlarga ega bo'lsa, javobgarlik faqat shartnoma qonunchiligidan kelib chiqishi mumkin. Biroq, bunday yagona shartnoma qoidalari mavjud bo'lmagan hollarda, shifokorning vazifasi faqat obyektiv ravishda belgilangan tibbiy yordam standartiga muvofiq bo'lishi talab etiladi. Shu nuqtai nazardan, tibbiy shartnoma bo'yicha delikt javobgarlikka yaqin keladi, ammo uni to'la ifodalamaydi.

A. Karimov, delikt majburiyatlar uchun javobgarlik choralari o'z taraqqiyotining dastlabki bosqichida majmua holidagi va turli ko'rinishda tatbiq etiladigan sud qarorlari shaklida mujassam etganligini ta'kidlab [15, 129-b], huquqbuzarlik sodir etilgandan so'ng moddiy manfaatlarni himoya qilgan. Delikt majburiyatlar va ulardan kelib chiqadigan delikt javobgarlik quyidagi shartlar asosida vujudga keladi:

- zarar yetkazgan shaxs xatti-harakati huquqqa xilofligi;
- zarar yetkazuvchining huquqqa xilof xatti-harakati va yetkazilgan zarar o'rtasidagi sababiy bog'lanish;
- zarar yetkazgan shaxsning aybi.

Tibbiy javobgarlikka olib kelishi mumkin bo'lgan zarar yetkazish mulkiy, ruhiy, jismoniy shaklda bo'lishi quyidagi holatlarda ham kuzatilishi mumkin:

Tibbiy xato (tibbiy yoki klinik beparvolik deb ham ataladi);

Bemorning rozilgisiz tibbiy muolajalar;

Tibbiy xizmat ko'rsatuvchi muassasaning qonun hujjatlari, tibbiy standart va tibbiy etika qoidalarida belgilangan majburiyatlarini buzish.

A. Karimov fikricha, "shifokor tomonidan kasallikni davolash jarayonida O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi tomonidan tasdiqlangan tibbiy diagnostika va davolash standartlariga rioya qilmaganligi yoki belgilangan standartlarni to'liq qo'llamaganligi bilan bog'liq harakatlari natijasida kelib chiqqan salbiy holatlar", boshqa bir ta'rif ga ko'ra esa "shifokor xatosining ikki xil bo'lishi, ya'ni qonunga muvofiq va qonunga xilofligini nazarda tutish hamda ko'rsatilayotgan xizmatlar sifatiga baho berishda ushbu holatlar hisobga olinish zarurligi [16, 9-b]" bilan asoslanadi. Oksford lug'ati xatoga ta'rif berishda axloqiy jihatdan noto'g'ri bo'lish sharti deyilgan bo'lsa, boshqa bir manbada esa g'amxo'rlik qilish va davolash jarayonidagi muammo yoki

rejalashtirilgan harakatning maqsadga muvofiq bajarilmasligi yoki maqsadga erishish uchun noto'g'ri rejadan tashqari faoliyat deb tushuntiriladi va uni qo'llash tibbiy xizmat ko'rsatishga mos kelishi qayd etiladi [17, 1048-b]. Fikrimizcha, yuqoridagi tushuntirishlarning axloqiy va falsafiy jihatlarini umumiy fikrlardan iborat bo'lsa, A. Karimovning fikri yuridik jihatdan tibbiy xatoga biroz yaqin, ammo shunisi e'tiborliki, tibbiy diagnostika va davolash standartlari masalasi bahsli. Chunki, mazkur standartlar odatda Jahon sog'liqni saqlash tashkilotining tavsiyasi, xalqaro hamjamiyat tan olgan ilmiy xulosalar asosida shakllantiriladi.

Ingliz qonunchiligida xabardor qilingan rozilik sohasida qo'llanilishi mumkin bo'lgan ikki xil huquqbuzarliklar mavjud: qasd va ehtiyotsizlik. Qasdda qonuniy uzrsiz boshqa shaxsning tanasiga zarar yetkazishdan iborat. Tibbiy nuqtai nazardan, bu aralashuvdan oldin rozilik bo'lmaganda yoki shifokor bemor tomonidan berilgan rozilik chegaralaridan tashqarida harakat qilganda sodir bo'ladi. Bu o'z-o'zidan huquqbuzarlikdir, bu da'vogarning huquqiga ega ekanligini anglatadigan nominal zarar (zarar bo'lmagan taqdirda ham) hisoblanadi va agar u zarar ko'rganligini isbotlasa, u kompensatsiya olish huquqiga ega [18].

Germaniyada tibbiy huquqbuzarlik [19, 77-b] uchun javobgarlik aybga asoslangan huquqbuzarlik uchun javobgarlikning bir turi hisoblanadi. Fuqarolik Kodeksining 823-moddasi 1-qismiga binoan, qasddan yoki ehtiyotsizlik natijasida boshqa shaxsning hayotiga, tanasiga, sog'lig'iga, erkinligiga, mol-mulkiga yoki boshqa huquqiga noqonuniy zarar yetkazgan shaxs boshqa shaxsga to'lashi shart. "Aybga asoslangan" javobgarlikning asosi boshqa shaxsning "mutlaq huquqi" hisoblangan huquqini buzmaslik va huquqbuzarlik sodir etmaslik majburiyatidir. Tibbiy xizmatda shifokorning vazifasi xato va xatosiz tegishli davolanishni ta'minlashdir. Ushbu majburiyat buzilgan taqdirda, noto'g'ri ishlash sodir bo'ladi. Agar shifokor qasddan yoki beparvolik bilan bemorning hayoti, tanasi yoki sog'lig'iga tibbiy amaliyotda zarar yetkazsa, javobgar bo'ladi. Agar shifokor shifoxonada ishlayotgan bo'lsa, vakil hisoblanadi va uning o'rniga kasalxona javobgarlikka tortiladi.

Tibbiy noto'g'ri ishlash uchun javobgarlik bo'yicha Xitoy qonunchiligida ham aybga asoslangan huquqbuzarlik belgilangan. Fuqarolik qonunchiligiga ko'ra, "Bemorga tashxis qo'yish va davolash jarayonida zarar yetsa, tibbiy muassasa yoki uning tibbiyot xodimlarining birortasi aybdor bo'lsa, kompensatsiya uchun javobgarlikni tibbiy muassasa o'z zimmasiga oladi", "Boshqa shaxsning fuqarolik huquqi yoki manfaatlarini buzishda aybdor bo'lgan shaxs huquqbuzarlik uchun javobgarlikka tortiladi." [20, 18-b] Yuqorida keltirilgan javobgarlik bilan bog'liq normalardan shuni bilish mumkinki, tibbiy javobgarlikda shifokor, tibbiyot muassasasi va bemor ishtiroki asosiy sub'yektlar hisoblanadi. Ammo javobgarlikni aniqlash har bir sub'yektning harakati yoki harakatsizligi, uning qanday huquqiy oqibatlariga olib kelishini belgilab beradi. Tibbiy javobgarlikda taraflar javobgarligi bilim va ko'nikmalarga hamda texnik jihatlariga ham bog'liq. Ayniqsa, o'tgan yilda "Mitti vayn" taxallusi bilan tanilgan vayner Farhod Mannopov [21] 2023-yilning 5-mart kuni Toshkentning Chilonzor tumanida joylashgan klinikalardan birida vafot etgan bo'lsa, yana bir taniqli qilichboz, xalqaro toifadagi hakam Aida Hasanovanning 2023-yil 23-may kuni Toshkentdagi xususiy klinikalardan birida kosmetologik jarrohlik amaliyotini boshidan o'tkazgani va ahvoli og'irlashib vafot etishi [22] bilan bog'liq tibbiy javobgarlikka oid ishlar diqqat markazida bo'ldi. Bunda tibbiy bilim va malaka bilan birgalikda, shifokorda bo'lishi shart hisoblangan hujjatlar tekshirilmasligi va xususiy klinikaning tegishli litsenziya talabalarini buzganlik holatlari aniqlanadi.

Xulosa qiladigan bo'lsak, tibbiy javobgarlikni aniqlash murakkab huquqiy/tibbiy bilim talab etilishi bilan boshqa sohalardan ajralib turadi. Shunday vaziyatlar bo'ladiki, inson hayotining tugashi tabiiy holatdek qabul qilinib, unga ko'rsatilgan tibbiy xizmat sifatiga e'tibor qaratilmaydi. Shu sababli ham shifokorlarni litsenziyalash tizimiga o'tish va har bir noto'g'ri harakat yoki harakatsizlik uchun ularni javobgarlikka tortish maqsadga muvofiq, chunki tibbiyot muassasalari doim o'z xodimlari uchun ortiqcha javobgarlikni zimmlariga olishi ularga turli qiyinchilik va moliyaviy majburiyatlar keltirib chiqaradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Исломов З.М. Давлат ва ҳуқуқ назарияси/ Масъул муҳаррирлар: Ҳ.Раҳмонкулов, академик, ю.ф.д. проф; Ҳ.Бобоев, ю.ф.д. проф. – Т.: Адолат, 2007. – 872 б.
2. Jaloliddin To'ychiyevich Askarov. (2023). TIBBIY XIZMAT TARIXI. Proceedings of Scientific Conference on Multidisciplinary Studies, 2(9), 38–41. Retrieved from <https://econferenceseries.com/index.php/scms/article/view/2649>
3. Skrobonja A, Muzur A, Rotschild V. Povijest medicine za praktičare (The history of medicine for practitioners). Rijeka: Adamic; 2003. p. 22.
4. Mandilara, P., Galanakos, S. P., & Bablekos, G. (2023). A History of Medical Liability: From Ancient Times to Today. Cureus, 15(7).
5. Powell JL, Stewart R. Jackson & Powell on professional negligence. 5th ed. London: Sweet & Maxwell; 2002. p. 747–927.
6. Jaloliddin To'ychiyevich Askarov. (2023). O'ZBEKISTONDA TIBBIY XIZMATLAR KO'RSATISH VA QONUNCHILIK ASOSLARI. Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies, 2(9), 79–83. Retrieved from <https://econferenceseries.com/index.php/icmsss/article/view/2646>
7. O'zbekiston Respublikasining ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksi // <https://lex.uz/docs/-97664>
8. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi // <https://lex.uz/docs/-111453>
9. Pereira A. Country report Portugal. In: Koziol H, Steininger B, editors. European tort law 2007. Wien/New York: Springer; 2008. p. 478.
10. Vaitova F.A. Tibbiy xizmat ko'rsatishga oid munosabatlarni fuqarolik-huquqiy tartibga solinishi. Monografiya. –Toshkent: O'zMU, 2012. 95-b.
11. The Institute for Healthcare Improvement Launches National Campaign to Reduce Medical Harm in U.S. http://http://www.ihl.org/about/news/Documents/IHIPressRelease_IHILaunchesCampaignToReduceHarm_Dec06.pdf (accessed on 10 August 2021)
12. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Birlamchi tibbiy-sanitariya yordamini aholiga yaqinlashtirish va tibbiy xizmatlar samaradorligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida»gi 2022-yil 25-apreldagi PQ-215-son qarori // <https://lex.uz/docs/5979130>
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 12-oktabrdagi PQ-3968-son "O'zbekiston Respublikasida xalq tabobati sohasini tartibga solish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori // <https://lex.uz/ru/docs/-3977598>
14. Zokirov I.B. Fuqarolik huquqi: Darslik. I qism. Qayta ishlangan va to'ldirilgan beshinchi nashr. –T.: TDYI nashriyoti, 2009. 541-bet.

15. Каримов А.А. Фуқаролар соғлиғини сақлашнинг фуқаролик-ҳуқуқий нормалар воситасида таъминлаш масалалари: ю.ф. ф доктори.дисс. –Тошкент: 2020. 129
16. Мнацаканян А.С. Гражданско-правовая ответственность исполнителя медицинских услуг: Автореф. дис... канд. юрид. наук. –Краснодар: 2008. 9-с.
17. Kalra, Jawahar. "Medical errors: an introduction to concepts" Clinical biochemistry 37.12 (2004): 1043-1051.
18. Ribot Igualada J. La responsabilidad civil por la falta de consentimiento informado. Revista de Derecho Privado. 2007;35:29–62. Noviembre-Diziembre.
19. Аскарлов, Ж. (2020). Правовое регулирование и сравнительный анализ деятельности субъектов предпринимательства в сфере оказания медицинских услуг в зарубежных странах. Review of law sciences, 4(Спецвыпуск), 72-81.
20. Man, H. (2022). Medical Malpractice Liability in China (Mainland). Medical Liability in Asia and Australasia, 13-26.
21. <https://daryo.uz/2023/04/06/farhod-mannopov-operatsiya-qilingan-klinikadagi-shifokorda-malakaviy-toifa-bolmagan-ssv>
22. <https://m.kun.uz/uz/news/2023/05/25/toshkentda-39-yashar-ayol-kosmetologik-operatsiyadan-song-vafot-etdi>